

Вимоги до реферату із філософії

Знання філософії для майбутнього науковця має не тільки загальнокультурне значення (пізнавальне, світоглядне тощо), але й методологічне. Філософія збагачує молодих науковців загальними принципами, методами, концептуальними підходами до розв'язання наукових проблем, чим прискорює досягнення істини, дозволяє уникати помилок і хибних думок. Водночас оволодіння філософськими знаннями дозволяє формувати логічне, абстрактне мислення, що є досить важливим у пошуках і розв'язанні наукових проблем.

Реферат аспіранта з філософії – це наукова робота, яка містить систематизовану інформацію стосовно вибраної аспірантом теми. Обсяг реферату становить від 25 до 30 друкованих сторінок формату А 4, шрифт Times New Roman, розмір 14, міжрядковий інтервал 1.5, розмір полів: ліве – 25мм, праве 10 мм, верхнє – 15 мм, нижнє – 15 мм. Реферат повинен містити літературні матеріали, а також власні дослідження і власну думку з даної проблеми.

Реферат повинен відповідати вимогам, які становляться до наукової роботи. Аспірант повинен:

- чітко і послідовно викладати матеріали;
- подати точні формулювання понять, які розглядаються у рефераті;
- навести переконливі аргументи стосовно власної думки;
- обґрунтувати висновки;
- список використаних джерел оформити згідно із вимогами ВАК України.

Структура реферату:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- розділи реферату;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

Титульний аркуш є першою сторінкою реферату, на якому зазначаються:

- назва відомства, якому підпорядковується дана установа;
- назва самої установи;
- структурний підрозділ і відповідна кафедра;
- нижче йде напис: Реферат для складання кандидатського іспиту з філософії;
- тема реферату;

- шифр і назва наукової спеціальності аспіранта (здобувача), форма навчання та прізвище, ім'я, по батькові виконавця;
- місце для написання прізвища, імена та по батькові, наукового ступеня рецензента;
- оцінка, виставлена рецензентом;
- місто та рік написання реферату.

Зміст потрібно подати на другій сторінці роботи після титульного аркуша. Зміст повинен містити структурні елементи у такій послідовності: вступ; перелік назв всіх розділів, параграфів і пунктів; висновки роботи; список використаних літературних джерел; додатки (при необхідності); номери сторінок.

Вступ повинен починатися з нової сторінки і його обсягів не повинен перевищувати однієї сторінки. У вступі автор розкриває актуальність вибраної теми й обґрунтовує необхідність її виконання.

В основній частині реферату розкривається суть даної теми. Написання її розпочинається з наступної сторінки після вступу. Вона може включати такі розділи:

- 1). короткий аналітичний огляд літератури (стан проблеми);
- 2). розділи і параграфи, які відображають необхідні відомості про предмет дослідження і є достатніми для розкриття сутності даної теми;
- 3). результати виконаної роботи.

У розділах наводять:

- * огляд літературних джерел, який висвітлює історію вивчення даного питання і містить короткі узагальнення;
- * загальний виклад методики та основних методів дослідження;
- * аналіз досліджуваної проблеми.

Реферат присвячується вузькій обраній темі дослідження, тому авторові необхідно обмежитися розглядом обраної теми, а не всією проблемою в цілому.

Текст реферату повинен відповідати таким вимогам:

- автор використовує повну і достовірну інформацію з посиланням на літературні джерела та критично оцінює наведену інформацію;
- повинен містити логічне і послідовне виконання матеріалу;
- мати композиційну цілісність;
- висновки мають бути обґрунтовані;
- мова викладення має бути чітка і логічна відповідно до норм літературної мови.

Розділи автор може поділяти на підрозділи і пункти.

Висновки в тексті розміщуються після викладення суті реферату і починатися з нової сторінки. Вони є узагальненням наведених результатів дослідження і повинні викладатися чітко та лаконічно. У висновках автор коротко висвітлює суть розглянутої теми дослідження.

Список використаних джерел подається на окремій сторінці і є сукупністю бібліографічних відомостей про використані документи або частини документів, які наводить автор за визначеними вимогами і які є достатніми для характеристики та ідентифікації видання. Виконується мовою оригіналу, всі елементи списку друкуються із проміжками між знаками та елементами опису і використання для розрізнення знаків граматичної і приписаної пунктуації. Використані джерела рекомендується розміщати в міру їх посилання у тексті реферату під порядкованим номером. Допускається також застосовувати посилання в алфавітному порядку за першими літерами прізвища авторів або назв творів.

При складанні списку використаних джерел необхідно дотримуватись таких вимог:

- основні праці провідних фахівців з даного напрямку (монографії, підручники, першоджерела);
- наукові статті авторів, які розглядають дану тематику;
- офіційні документи, які свідчать про актуальність даної теми.

До списку використаних джерел не слід включати видання, на які автор не посилається у тексті. Якщо автор робить посилання на запозичені факти або цитує інших авторів, він обов'язково має зазначити у квадратних дужках джерело інформації.

Відомості про використані джерела, які автор наводить у списку, повинні відповідати державним стандартам.

Перелік питань до кандидатського іспиту з філософії

1. **Філософія, її предмет та функції.**
2. **Історичні типи світогляду: міф, релігія, філософія.**
3. **Виникнення і розвиток філософських вчень Стародавнього Сходу.**
4. **Роль Сократа у становленні античної філософії.**
5. **Виникнення античної форми діалектики.**
6. **Філософські погляди Геракліта.**
7. **Філософська система об'єктивного ідеалізму Платона.**
8. **Лінія Платона і лінія Демокріта.**
9. **Онтологія і теорія пізнання Аристотеля.**
10. **Філософія Стародавнього Риму.**
11. **Специфіка філософської думки в епоху Середньовіччя. Патристика і схоластика.**
12. **Натурфілософія епохи Відродження (М. Кузанський, Дж. Бруно, М. Коперник).**
13. **Ф. Бекон – родоначальник емпіричного природознавства. Індуктивний метод та його характеристика.**
14. **Теорія та метод пізнання Р. Декарта.**

15. Суб'єктивний ідеалізм Дж. Берклі та Д. Юма.
16. Філософія французького Просвітництва.
17. Теорія пізнання І. Канта. "Річ у собі".
18. Закон розвитку в теорії Гегеля. Вчення про абсолютний дух.
19. Людина у філософській системі Фейєрбаха.
20. Зміна парадигми філософського мислення у 19-поч. 20 ст.
21. Фрідріх Ніцше та ідеї „філософії життя”.
22. Життя як загально космічний феномен у філософії А.Бергсона.
23. Культурно-історичне розуміння життя: В.Дільтей, Г.Зімель, О.Шпенглер.
24. Суспільство та людина в концепції Е.Фромма.
25. Ірраціоналізм ХІХ ст.: А. Шопенгауер, С. К'єркегор, Ф. Ніцше.
26. Виникнення та розвиток позитивізму.
27. «Другий позитивізм» і «логічний позитивізм та проблеми співвідношення науки та філософії в др. пол. 20 ст.
28. Позитивістські концепції Е.Маха й Р.Авенаріуса.
29. Неопозитивістські концепції права: Г.Кельзен, Х.Харт.
30. Вплив феноменології на розвиток філософії в 21 ст. Ідея інтенціональності.
31. Герменевтика як метод і як філософія.
32. Проблема тлумачення. Теорія Х.-Г. Гадамера.
33. Психоаналіз і неофрейдизм.
34. Попередники філософії екзистенціалізму: С.К'єркегор, М.Бердяєв, Л.Шестов.
35. Екзистенціальна філософія та її різновиди.
36. Еволюція релігійної філософії ХХ ст.
37. Структурна антропологія К.Леві-Строса.
38. Текстова реальність Ж.Деріда.
39. М.Фуко та перехід до пост структуралізму.
40. Дослідження Ю.Габермаса у сфері соціальної філософії та філософії права.
41. Теорія комунікативної дії.
42. Трансцендентальна прагматика К.-О. Апеля.
43. Філософські ідеї постмодернізму.
44. Провідні філософські джерела та філософські ідеї часів Київської Русі. Поява професійної філософії в Україні.
45. Філософія Г. Сковороди.
46. Особливості розвитку української філософії 19-20 ст.
47. Історичні умови виникнення філософії марксизму.
48. Проблема людини, суспільства і світу у філософії марксизму.
49. Еволюція філософії марксизму: західні та східноєвропейські концепції.
50. Буття як філософська категорія. Основні форми буття.
51. Матерія як філософська категорія.

52. Ідейний світ кордоцентризму в концепціях Г.С. Сковороди та П.Д.Юркевича
53. Поняття руху. Основні форми руху, їх взаємозв'язок і відмінність.
54. Простір і час як форма існування матерії.
55. Діалектика – теорія розвитку. Альтернативи діалектики.
56. Основні принципи діалектики їх суть і зміст.
57. Категорії діалектики.
58. Заперечення метафізичне та діалектичне. Закон заперечення заперечення.
59. Якість, кількість, міра. Закон кількісно-якісних змін.
60. Протиріччя як причина руху. Закон єдності і боротьби протилежностей.
61. Проблема свідомості у філософії. Розвиток філософських уявлень про свідомість.
62. Процес відображення в органічній та неорганічній природі.
63. Активно-творчий характер свідомості. Свідомість і самосвідомість.
64. Суспільно-історична сутність свідомість.
65. Пізнання як особовий вид людської діяльності, передумови наукового пізнання.
66. Проблема можливості пізнання світу. Оптимізм, скептицизм і агностицизм.
67. Емпіричний та теоретичний рівні пізнання. Форми пізнання.
68. Методологія та методи наукового пізнання.
69. Теорія істини. Діалектика абсолютної та відносної істини.
70. Практика як основа, мета та критерій істинності пізнання.
71. Буття як філософська категорія. Основні форми буття.
72. Матерія як філософська категорія.
73. Матерія і рух. Розвиток матеріальних систем.
74. Поняття руху. Основні форми руху, їх взаємозв'язок і відмінність.
75. Простір і час як форма існування матерії.
76. Діалектика – теорія розвитку. Альтернативи діалектики.
77. Основні принципи діалектики їх суть і зміст.
78. Категорії діалектики.
79. Заперечення метафізичне та діалектичне. Закон заперечення заперечення.
80. Якість, кількість, міра. Закон кількісно-якісних змін.
81. Протиріччя як причина руху. Закон єдності і боротьби протилежностей.
82. Проблема свідомості у філософії. Розвиток філософських уявлень про свідомість.
83. Процес відображення в органічній та неорганічній природі.
84. Структура свідомості та її основні рівні.
85. Активно-творчий характер свідомості. Свідомість і самосвідомість.
86. Суспільно-історична сутність свідомість.

87. Пізнання як особовий вид людської діяльності, передумови наукового пізнання.
88. Проблема можливості пізнання світу. Оптимізм, скептицизм і агностицизм.
89. Емпіричний та теоретичний рівні пізнання. Форми пізнання.
90. Суб'єкт-об'єктні зв'язки в процесі пізнання.
91. Методологія та методи наукового пізнання.
92. Теорія істини. Діалектика абсолютної та відносної істини.
93. Практика як основа, мета та критерій істинності пізнання.
94. Сутність людини. Людина і людство.
95. Природне і суспільне в людині.
96. Людина, індивід, особистість.
97. Поняття особистості. Особистість і суспільство. Особистість і держава.
98. Поняття культури. Культура як міра розвитку людини.
99. Проблема сенсу життя і смерті в духовному досвіді людства.
100. Цінності, їх класифікація і роль в житті людини.
101. Основні проблеми і перспективи сучасної цивілізації.
102. Суть суспільної свідомості і її рівні.
103. Суспільна свідомість, її структура і місце в духовному житті суспільства.
104. Людський вимір історичного процесу.
105. Формаційні рівні людської історії та її оцінка.
106. Суспільство як цілісна система. Суспільні відносини.
107. Соціальна природа і зміст духовного життя.
108. Об'єктивність, всесвітність, сенс людської історії.
109. Проблема культури в сучасній філософії.
110. Об'єктивне і суб'єктивне в соціальному процесі.
111. Історія, як соціокультурний процес.
112. Особа, як рухома сила суспільного життя, як суб'єкт історії.
113. Духовне виробництво та його основні види.
114. Суть і основні функції права.
115. Охарактеризуйте українську культуру та менталітет в контексті їх взаємодії з культурами Заходу та Сходу.
116. Форми духовного освоєння оточуючого світу.
117. Місце і роль правосвідомості в системі права.
118. Розкрийте характерні риси розвитку Східної та Західної культур.
119. Логіка історії та історичний процес.
120. Форми духовно-практичного освоєння соціальної дійсності.
121. Громадянське суспільство та правова держава.
122. Системність суспільства. Чи можливо його звести до суми індивідів? Надіндивідуальність суспільства.
123. Зміна ціннісно-мотиваційних підходів.
124. Філософія вчинку.

125. Відмінності та взаємозв'язок індивідуальної та суспільної свідомості.
126. Особистість та світ культури.
127. Соціальна система, як цілісний соціальний організм.
128. Ідеологія та суспільна психологія – грані взаємодії.
129. Співвідношення правової сфери з іншими сферами життя суспільства.
130. Роль потреб та інтересів в діяльності соціальної групи та окремої людини. Природа інтересів.

ПРОПОНОВАНІ ТЕМИ РЕФЕРАТІВ:

1. Соціальні, культурні, світоглядні джерела виникнення філософії
2. Українська духовна культура: . діалектика національного і загальнолюдського
3. Специфіка філософського знання
4. Філософська спадщина Індії та сучасність.
5. Структура, різні форми філософського знання.
6. Функції філософії в суспільстві.
7. Індивідуальна і суспільна свідомість: спільне і відмінне
8. Традиції як форми соціального відтворення
9. Історія української філософії
10. Розвиток філософських уявлень про світ
11. Модель світу в міфологічній формі світогляду
12. Буття природи: філософський аспект
13. Людина і природа: історико-філософська інтерпретація взаємовідносин
14. Світоглядна природа філософського знання
15. Онтологія – філософське вчення про буття
16. Українське національне відродження і культура
17. Еволюція погляду на ідеологію. Ідеологія і утопія
18. Гносеологія як сфера філософського знання.
19. Моральне формування особи: об'єктивні основи та проблеми.
20. Філософська антропологія – вчення про людину
21. Походження людини: філософський контекст.
22. Мораль і спадкоємність норм культури.
23. Свідомість як культурний феномен.
24. Істина та її тлумачення в філософії.
25. Людинотворча сутність культури.
26. Роль особи в історії.
27. Концепція детермінізму в філософії та науці
28. Наукові революції в динаміці культури.

29. Віра і знання: проблеми розмежування.
30. Суспільна та індивідуальна свідомість: історія взаємовідносин
31. Соціокультурні чинники динаміки наукового знання
32. Критерії науковості: проблема демаркації науки і псевдонауки.
33. Опис і пояснення як процедури наукового дослідження.
34. Філософський аналіз науки.
35. Пізнавальна діяльність як предмет філософського аналізу.
36. Гуманістична спрямованість та значущість біологічних досліджень.
37. Інтегративна функція екології в сучасній науці.
38. Людина, суспільство і природа в епоху НТР.
39. Біологія у сучасній картині світу.
40. Світоглядні аспекти сучасної екології.
41. Концепції суспільства в історичній ретроспекції.
42. Динаміка науково-технічного і соціально-екологічного розвитку.
43. Структура наукового дослідження
44. Матеріальні основи розвитку суспільства.
45. Філософські погляди на розвиток суспільства.
46. Людина в світі науки і техніки.
47. Філософські виміри стратегії майбутнього.
48. Техніка: структура і логіка генезису.
49. Філософія як світогляд.
50. Перспективи філософії в сучасному інформаційному суспільстві.